

ROLA I ZADANIA URZĘDU PATENTOWEGO RP W POSTĘPOWANIU SPORNYM W PRZEDMIOCIE UNIEWAŻNIENIA PRAWA OCHRONNEGO NA ZNAK TOWAROWY

JOANNA SIEŃCZYŁO-CHLABICZ¹

1. Uwagi wprowadzające do postępowania spornego przed Urzędem Patentowym RP w przedmiocie unieważnienia prawa

Zdecydowanie największa liczba spraw z zakresu własności przemysłowej rozstrzygana jest przez Naczelny Sąd Administracyjny oraz Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w przedmiocie unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy. Podkreślenia wymaga, że dominująca liczba orzeczeń sądów administracyjnych zapadała na gruncie ustawy z dnia 31 stycznia 1985 r. o znakach towarowych, która została uchylona z dniem 22 sierpnia 2001 r. przez ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej. Z uwagi na regułę intertemporalną ustanowioną w art. 315 ust. 3 pwp. ustawowe warunki wymagane do uzyskania prawa ochronnego na podstawie zgłoszenia złożonego przed dniem 22 sierpnia 2001 r. dokonywane są także po wejściu w życie ustawy pwp., zgodnie z przepisami ustawy o znakach towarowych. Zatem stosownie do art. 315 ust. 3 pwp. ustawowe warunki do uzyskania prawa wyłącznego ocenia się według przepisów obowiązujących w dniu zgłoszenia znaku towarowego do rejestracji. Do chwili obecnej większość spraw napływających do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie i NSA dotyczy zgłoszeń znaków towarowych dokonanych przed 22 sierpnia 2001 r.

Treść art. 315 ust. 1 zd. 1 pwp. jest wyrazem poszanowania praw nabytych w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów zdobniczych, topografii układów scalonych, znaków towarowych oraz projektów racjonalizatorskich. Prawa wyłączne do wymienionych dóbr własności przemysłowej, w tym prawa z rejestracji wzorów zdobniczych istniejące w dniu wejścia w życie ustawy – Prawo własności przemysłowej, pozostają w mocy. Do tych praw stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisu działu II tytułu XI pwp. nie stanowią inaczej. NSA słusznie stwier-

1 Uniwersytet w Białymstoku.

dził w orzecznictwie, że postępowania sporne o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 22 sierpnia 2001 r., toczą się od dnia wejścia w życie ustawy według jej przepisów, bez względu na datę zgłoszenia znaku towarowego do rejestracji. W przedmiotowej sprawie, wniosek o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy został złożony przez skarżącą w dniu 9 kwietnia 2002 r., tj. pod rządą ustawy – Prawo własności przemysłowej. Stosownie do art. 315 ust. 2 i 3 pwp. do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie pwp. (tj. przed dniem 22 sierpnia 2001 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe, a ustawowe warunki wymagane do uzyskania m.in. prawa ochronnego na znak towarowy ocenia się według przepisów obowiązujących w dniu zgłoszenia znaku towarowego do rejestracji. Z przepisów końcowych pwp., w tym z art. 318, wynika, że wniosek o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy złożony po dniu 21 sierpnia 2001 r., bez względu na datę zgłoszenia znaku towarowego do rejestracji, toczy się według przepisów ustawy – Prawo własności przemysłowej.

Sprawy o unieważnienie prawa wszczęte na wniosek uprawnionego (art. 255 ust. 1 pkt 1 pwp.), jak również sprawy o unieważnienie prawa na skutek złożonego sprzeciwu uznanego przez uprawnionego za bezzasadny (art. 255 ust. 1 pkt 9 pwp.) rozstrzygane są przez Urząd Patentowy w trybie postępowania spornego.

Postępowanie sporne prowadzone jest według przepisów zawartych w tytule VII od art. 255-258 pwp. Do postępowania spornego przed Urzędem Patentowym w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Natomiast w kwestii kosztów postępowania znajdują zastosowanie odpowiednio przepisy obowiązujące w postępowaniu cywilnym (art. 256 ust. 1 i 2 pwp.). Ustawodawca określił w art. 255 ust. 1 pwp. katalog spraw, które są rozpoznawane przez Urząd Patentowy w trybie postępowania spornego. Można wyodrębnić pewne kategorie spraw objętych tym postępowaniem, a mianowicie: sprawy o unieważnienie praw wyłącznych (art. 255 ust. 1 pkt 1-12 oraz pkt 9 pwp.); sprawy o stwierdzenie wygaśnięcia niektórych praw wyłącznych (art. 255 ust. 1 pkt 2-5 pwp.); sprawy dotyczące licencji przymusowej, jej udzielenia oraz zmiany decyzji o jej udzieleniu (art. 255 ust. 1 pkt 6-7 pwp.); sprawy o stwierdzenie bezzasadności zmiany warunków korzystania z oznaczenia geograficznego w przypadku określonym w art. 188 ust. 3 pwp.

W świetle ustawy – Prawo własności przemysłowej obowiązują dwa tryby unieważnienia praw wyłącznych na dobra własności przemysłowej: na wniosek określonych podmiotów oraz w drodze sprzeciwu na podstawie art. 246 pwp.

Unieważnienie prawa wyłącznego nie następuje nigdy z urzędu. Zarówno postępowanie wszczęte wnioskiem o unieważnienie, jak i postępowanie o unieważ-

nienie w drodze złożonego sprzeciwu są prowadzone w trybie postępowania spornego przed Urzędem Patentowym (art. 255 ust. 1 pkt 1 i 9 pwp.).

2. Postępowanie sporne przed Urzędem Patentowym RP a klasyczne postępowanie administracyjne

W postępowaniu przez Urzędem Patentowym RP zdecydowanego ograniczenia doznają zasady określone w k.p.a. Z tej też przyczyny w art. 256 ust. 1 pwp. została przyjęta zasada odpowiedniego stosowania przepisów k.p.a. w postępowaniu spornym, nie zaś zasada stosowania tychże przepisów wprost. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a. powinno bowiem uwzględniać specyfikę i cel postępowania spornego prowadzonego przed Urzędem Patentowym RP, a ponadto wyjątki – wprost wynikające z przepisów pwp. (np. art. 255 ust. 3 pwp.).

Z uwagi na kontradyktryjność postępowania spornego o unieważnienie prawa to na stronach tego postępowania, tj. na wnioskodawcy lub wnoszącym sprzeciw i na uprawnionym, spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności, z których każda z nich wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne. Rolą organu, tj. Urzędu Patentowego RP jest ustalenie stanu faktycznego na podstawie dowodów przedstawionych przez strony, w szczególności zaś dowodów przedłożonych przez wnioskodawcę lub wnoszącego sprzeciw.

W postępowaniu spornym o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy zasada działania Urzędu Patentowego RP z urzędu w kwestiach dotyczących ustalania i wszechstronnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy doznaje odpowiedniej modyfikacji z uwagi na treść art. 164 pwp., który stanowi, że ciężar dowodu, że nie zostały spełnione ustawowe warunki do uzyskania prawa ochronnego, spoczywa na wnioskodawcy. Zasada działania Urzędu Patentowego RP z urzędu w postępowaniu spornym w kwestiach ustalania stanu faktycznego sprawy i jej wszechstronnego wyjaśnienia, zawarta w przepisach art. 7, art. 75, art. 77 i art. 80 k.p.a., podlega odpowiedniej modyfikacji, stosownie do istoty tego postępowania, wynikającej z art. 164 i art. 255 ust. 1 pwp., a zakładającej aktywność dowodową stron, zwłaszcza wnioskodawcy dla wykazania zasadności zgłoszonych zarzutów związanych z żądaniem unieważnienia prawa ochronnego. Ogólna zasada postępowania spornego zawarta w art. 255 ust. 4 pwp., w myśl której Urząd Patentowy RP rozstrzyga sprawę w postępowaniu spornym w granicach wniosku i jest związany podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę, odróżnia to postępowania od klasycznego postępowania administracyjnego, dla którego wyłączną podstawą są przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Organ w postępowaniu spornym powinien przede wszystkim wyczerpująco rozpatrzyć i ocenić materiał dowodowy przedstawiony przez strony, a zwłaszcza

cza przez wnioskodawcę, który już we wniosku o unieważnienie prawa, jak wynika *expressis verbis* z art. 2551 ust. 3 pkt 5 pwp., wskazuje środki dowodowe i zobowiązany jest do wykazania zasadności zgłoszonych podstaw unieważnienia. Zatem, inicjatywa do powoływania argumentów i przedstawiania środków dowodowych spoczywa na stronach, zwłaszcza jeżeli korzystają z profesjonalnych pełnomocników. Zadaniem organu jest dopuszczanie wszelkich dowodów przedstawianych przez strony, których przeprowadzenie jest konieczne dla wyjaśnienia stanu faktycznego i które mogą mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Jednocześnie jednak – jak podkreśla NSA w orzecznictwie – w postępowaniu administracyjnym prowadzonym w przedmiocie unieważnienia znaku towarowego nie jest wyłączony obowiązek organu wyjaśnienia okoliczności sprawy, o którym mowa w art. 7 i art. 77 k.p.a. Powołane przepisy k.p.a. mają zastosowanie w takim postępowaniu na podstawie art. 256 ust. 1 pwp. Obowiązek organu wyjaśnienia okoliczności sprawy nie jest sprzeczny z zasadą, że ciężar dowodu ostatecznie spoczywa na tym, kto z określonego faktu wywodzi dla siebie skutki prawne. Jednakże dopiero zaniechanie przedstawienia przez stronę dowodów, pomimo wezwania przez organ, wyłącza możliwość skutecznego podnoszenia zarzutu, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem wskutek naruszenia obowiązku organu wyjaśnienia okoliczności sprawy zgodnie z art. 7 i art. 77 k.p.a. Na gruncie k.p.a. postępowanie dowodowe oparte jest bowiem na zasadzie oficjalności, a rola organu nie jest ograniczona tylko do oceny faktów, które przedstawił wnioskodawca. Realizując zasadę prawdy obiektywnej, na podstawie art. 7 i 77 § 1 k.p.a., organ jest wprawdzie zobowiązany do wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału, ale też i strona nie jest zwolniona od lojalnego współdziałania w wyjaśnianiu okoliczności faktycznych, skoro nieudowodnienie określonego faktu może prowadzić do wydania decyzji dla niej niekorzystnej. Uważa się, że w sprawach, w których na stronie spoczywa ciężar wskazania konkretnych faktów i zdarzeń, z których wywodzi ona dla siebie określone skutki prawne, a twierdzenia strony w tym zakresie są ogólnikowe i lakoniczne, obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie jest wezwanie strony do uzupełnienia i sprecyzowania tych twierdzeń. Dopiero gdy strona nie wskaże takich konkretnych okoliczności, można z tego wywieść negatywne dla niej wnioski.

W postępowaniu przez Urzędem Patentowym zdecydowanego ograniczenia doznają zatem zasady określone w kodeksie postępowania administracyjnego, w tym zasada oficjalności, czy też zasada czuwania przez organ administracji nad interesem strony postępowania. Dominująca w przepisach k.p.a. zasada oficjalności doznaje zatem na gruncie zagadnień odnoszących się do własności przemysłowej daleko idącej modyfikacji. To bowiem w rękach strony leży wskazanie we wniosku, w jakim zakresie sprawa ma być rozpoznana. NSA w wyroku z dnia 20 maja 2007 r. zauważył ponadto, iż charakter postępowania spornego, ukształtowany jest na wzór

postępowania cywilnego, z tą jednak różnicą, iż z woli ustawodawcy organem państwa rozstrzygającym na pewnym etapie spór pomiędzy dwoma profesjonalnymi podmiotami gospodarczymi jest organ administracji publicznej.

W orzecznictwie sądownoadministracyjnym podnosi się, że jakkolwiek art. 9 k.p.a. obliguje organy administracji do „wyczerpującego informowania stron”, jest pewna granica realizacji tego obowiązku. W rozpoznawanej sprawie skarżąca była osobą prawną, która korzystała w postępowaniu przed organem z pomocy prawnej fachowego pełnomocnika, tj. rzecznika patentowego, a więc organ nie był zobowiązany *ex officio* do wskazywania stronie możliwych teoretycznie innych podstaw materialnoprawnych uzasadniających ewentualne unieważnienie spornego oznaczenia słowno-graficznego.

3. Postępowanie dowodowe przed Urzędem Patentowym RP w przedmiocie unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy

W orzecznictwie administracyjnym podkreśla się, iż na stronach postępowania spornego ciąży obowiązek aktywności w zakresie przedkładania dowodów, w szczególności osoby, która wszczęła postępowanie. To strona wszczynająca spór określa, w jakim zakresie nie zostały spełnione ustawowe przesłanki do uzyskania prawa i przedkłada dowody na poparcie swojego stanowiska. Urząd Patentowy RP jest zobowiązany zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Powinien również w sposób wyczerpujący rozpatrzyć i ocenić cały materiał dowodowy (art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a.).

Podkreślenia jednak wymaga, że nie wyklucza to oczywiście aktywności Urzędu Patentowego RP przy zbieraniu dowodów pod warunkiem, że mieszczą się one w ramach sprawy rozstrzyganej w postępowaniu spornym. Dotyczy to zwłaszcza przeprowadzenia postępowania dowodowego w odniesieniu do wykazania niespełnienia przez znak ustawowych warunków wymaganych do uzyskania prawa ochronnego, stanowiących bezwzględne lub względne podstawy unieważnienia prawa. Z orzecznictwa sądów administracyjnych wynika, że brak przeprowadzenia przez Urząd Patentowy postępowania dowodowego w zakresie, a oparcie się jedynie na własnym przekonaniu co do spełnienia przez wzór ustawowych warunków ochrony uzasadnia zarzut naruszenia w zaskarżonej decyzji art. 7, art. 77 § 1 i art. 107 § 3 k.p.a.

W sprawach, w których na stronie spoczywa ciężar wskazania konkretnych faktów i zdarzeń, a twierdzenia strony w tym zakresie są lakoniczne i ogólnikowe, obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie jest wezwanie strony do uzupełnienia i sprecyzowania tych twierdzeń. Dopiero kiedy strona nie wskaże ta-

kich konkretnych okoliczności i dowodów, można z tego wywieść negatywne dla niej wnioski. Dokładne ustalenie stanu faktycznego możliwe jest tylko na podstawie wszystkich istotnych dowodów i poprzez wyjaśnienie wszystkich nasuwających się w sprawie wątpliwości.

Sądy administracyjne zasadnie przyjmują w orzecznictwie w sprawach o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy, że niewyjaśnienie wszystkich okoliczności mających istotne znaczenie w sprawie oraz nieuzasadnienie decyzji w sposób właściwy narusza podstawowe zasady postępowania administracyjnego i stanowi podstawę do uchylenia przez sąd administracyjny zaskarżonej decyzji (por. wyrok NSA w Warszawie z dnia 26 maja 1998 r., sygn. akt II SA 420/98). W orzecznictwie sądownoadministracyjnym można wskazać wiele przykładów uchylenia przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie decyzji UPRP z powodu uchybień procesowych spowodowanych niedopuszczeniem wniosków dowodowych zgłaszanych w toku postępowania administracyjnego przez wnioskodawcę w sprawach o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy. Przykładowo, WSA w Warszawie wyrokiem z dnia 24 marca 2006 r. o sygn. akt VI SA/Wa 1152/05 uwzględnił skargę wnioskodawcy i uchylił zaskarżoną decyzję UPRP. NSA wyrokiem z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt III GSK 243/06 podzielił stanowisko WSA. Sąd I instancji słusznie stwierdził, iż Urząd Patentowy RP, odmawiając unieważnienia przedmiotowego prawa z rejestracji udzielonego na sporny znak towarowy „Kucharek”, dopuścił się – mogących mieć istotny wpływ na ostateczny wynik sprawy – naruszeń przepisów postępowania, a w szczególności art. 7 k.p.a., art. 8 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a. oraz art. 107 § 3 k.p.a. W ocenie Sądu Urząd Patentowy RP nieprawidłowo oddalił wnioski o odroczenie rozprawy w celu przeprowadzenia dowodów z badań ankietowych na okoliczność udziału w rynku opakowań skarżącej spółki P. w kolorze niebieskim, która to okoliczność miała kluczowe znaczenie dla oceny powszechnej znajomości znaku towarowego „Vegeta” w niebieskim opakowaniu, co stanowi przesłankę ochrony z art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy o znakach towarowych. Przepis ten stanowi, że niedopuszczalna jest rejestracja znaku dla towarów tego samego rodzaju, jeżeli jest podobny w takim stopniu do znaku towarowego powszechnie znanego w Polsce jako znaku dla towarów pochodzących z innego przedsiębiorstwa, że w zwykłych warunkach obrotu gospodarczego mogłyby wprowadzać w błąd odbiorców co do pochodzenia towarów. Naruszenie to polegało na obrazie zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa i stosowanego przez nie prawa poprzez niewyjaśnienie przez organ w sposób wszechstronny istotnych okoliczności sprawy, w tym bezzasadne – zdaniem Sądu – niedopuszczenie w toku postępowania spornego wniosków dowodowych na okoliczność powszechnej znajomości znaku towarowego „Vegeta” w niebieskim opakowaniu, co w konsekwencji mogło w istotny sposób wpłynąć na nieprawidłowe zastosowanie

w sprawie normy prawa materialnego wyrażonej w art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1985 r. o znakach towarowych.

NSA przyjmuje w orzecznictwie, że dowody przedstawiane przez wnioskodawcę na uzasadnienie wskazanych podstaw unieważnienia prawa ochronnego na sporny znak towarowy powinny być opatrzone konkretną datą i pochodzić sprzed daty zgłoszenia spornego znaku do Urzędu Patentowego RP. Dowody pochodzące z okresu po dacie rejestracji spornego znaku, tj. po udzieleniu ochrony na sporny znak towarowy, nie mogą stanowić podstawy do oceny przez organ wskazanych we wniosku przesłanek unieważnienia. Przykładowo, przedstawione przez wnoszącego sprzeciw w postępowaniu spornym przed Urzędem Patentowym RP ulotki reklamowe bez daty pewnej – nie mogą stanowić dowodu publicznego ujawnienia wzoru użytkowego, gdyż dowody potwierdzające fakt wcześniejszego publicznego ujawnienia wzoru użytkowego przed datą jego pierwszeństwa powinny w sposób niebudzący wątpliwości dokumentować datę, w jakiej to nastąpiło.

Na podstawie art. 80 k.p.a. Urząd Patentowy RP jako organ administracji publicznej ocenia na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona. UP może odmówić wiary określonym dowodom, jednakże dopiero po wszechstronnym ich rozpatrzeniu, wyjaśniając przyczyny takiej ich oceny, co powinno mieć odzwierciedlenie w uzasadnieniu decyzji. W sytuacji, gdy wyniki postępowania dowodowego zawierają sprzeczne ustalenia, organ ma obowiązek ustosunkować się do tych sprzeczności przez wskazanie dowodów, które przyjął za podstawę faktyczną rozstrzygnięcia oraz uzasadnić, dlaczego innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Urząd Patentowy RP ma więc obowiązek dokonać wszechstronnej oceny okoliczności konkretnej sprawy na podstawie analizy całego materiału dowodowego i swoje stanowisko wyrazić w uzasadnieniu podjętej decyzji.

Urząd Patentowy RP powinien uzasadnić decyzję wydaną w postępowaniu o unieważnienie prawa według wymagań określonych w art. 107 § 3 k.p.a. Związanie rygorami procedury administracyjnej oznacza, że Urząd Patentowy RP jest obowiązany m.in. do przestrzegania zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa (art. 8 k.p.a.). Z zasady wyrażonej w art. 8 k.p.a. wynika przede wszystkim wymóg praworządnego i sprawiedliwego prowadzenia postępowania i rozstrzygnięcia sprawy przez organ administracji publicznej, co jest zasadniczą treścią zasady praworządności. Tylko postępowanie odpowiadające takim wymogom i decyzje wydane w wyniku postępowania tak ukształtowanego mogą wzbudzać zaufanie obywateli do organów administracji publicznej, nawet wtedy, gdy decyzje administracyjne nie uwzględniają ich żądań. Spełnienie normy wynikającej z przepisu art. 8 k.p.a. wymaga prowadzenia postępowania administracyjnego w taki sposób, aby w szczególności w uzasadnieniu decyzji przekonać stronę, że jej stanowisko zosta-

ło poważnie wzięte pod uwagę, a jeżeli zapadło inne rozstrzygnięcie, to przyczyną tego są istotne powody.

Możliwość dokonania oceny legalności decyzji warunkowana jest spełnieniem wymogów określonych w art. 107 k.p.a. Podkreślenia wymaga, że uzasadnienie (faktyczne i prawne) stanowi integralną część decyzji. A zatem ocenie sądu administracyjnego nie podlega jedynie jej osnowa, ale decyzja jako całość, łącznie z uzasadnieniem. Tym samym więc uzasadnienie, którego treść nie pozwala na poznanie motywów, którymi organ kierował się przy załatwianiu sprawy, skutkuje wadliwością uzasadniająca uchylene decyzji z tego powodu, że nie poddaje się kontroli i ocena jej legalności nie jest możliwa.

4. Granice sprawy administracyjnej i sądownoadministracyjnej w postępowaniu spornym

Z treści art. 255 ust. 4 pwp. wynika, że wniosek o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy określa zakres sprawy administracyjnej – wyznacza jej granice – zarówno co do okoliczności faktycznych, jak i podstawy prawnej wniosku. W następstwie zakres tego wniosku określa też granice sprawy sądownoadministracyjnej, stosownie do przepisów art. 1 i art. 134 § 1 p.p.s.a. Z uwagi na istotę postępowania w sprawie o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy, wynikającą z art. 255 ust. 4 w zw. z art. 256 ust. 1 pwp., Urząd Patentowy RP związany jest także podstawą prawną wskazaną w tym wniosku, jednakże z zastrzeżeniem, że nie ma związania wskazaną podstawą prawną, jeżeli nie pozostaje ona w bezpośrednim związku z okolicznościami faktycznymi żądania. Z art. 134 § 1 p.p.s.a. wynika, że wojewódzki sąd administracyjny nie jest wprawdzie związany granicami skargi, ale jest związany granicami sprawy administracyjnej. Stosownie zaś do przepisów art. 61 i 63 § 2 k.p.a. granice sprawy administracyjnej wyznacza zgłoszone do organu administracji żądanie strony. Zakres żądania strony identyfikujący sprawę administracyjną, w tym przedmiot postępowania administracyjnego, a w konsekwencji także granice sprawy sądownoadministracyjnej (art. 1 i art. 134 § 1 p.p.s.a.), wynika przede wszystkim z podstawy faktycznej żądania opisanej w podaniu strony, natomiast wskazana przez stronę podstawa prawna nie ma w zasadzie, tj. w ramach ogólnego postępowania administracyjnego regulowanego przepisami k.p.a., dla organu rozpatrującego żądanie strony charakteru determinującego, co przekłada się później także na postępowanie sądownoadministracyjne.

Prawidłowa podstawa prawna żądania strony wynika z przedstawionej przez nią podstawy faktycznej żądania, co oznacza, że błędne zakwalifikowanie sprawy pod względem prawnym zarówno przez stronę (wskazanie nieprawidłowej podstawy prawnej żądania), jak i przez organ administracji (wskazanie nieprawidłowej podstawy prawnej rozstrzygnięcia sprawy) nie wiąże wojewódzkiego sądu admini-

stracyjnego w rozumieniu art. 134 § 1 p.p.s.a. Jednakże wojewódzki sąd administracyjny, tak jak i wcześniej organ administracji, związany jest granicami danej sprawy, które wynikają z okoliczności faktycznych sprawy przedstawionych przez stronę.

Zagadnienie granic sprawy administracyjnej i sądownoadministracyjnej w postępowaniu spornym było przedmiotem rozważań Naczelnego Sądu Administracyjnego w szczególności w wyroku z 19 stycznia 2006 r. Przedmiotem sprawy rozstrzyganej przez NSA było żądanie skarżącej Spółdzielni „M.” unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy „Mixelko”. Podstawą prawną tego żądania, z uwagi na datę zgłoszenia rejestracyjnego, były przepisy ustawy o znakach towarowych, przy czym, z uwagi na wskazane przez skarżącą Spółdzielnię podstawy faktyczne wniosku, prawidłowo powołane przez nią przepisy art. 8 pkt 1 i pkt 2 u.z.t. Takie są też granice sprawy sądownoadministracyjnej wynikającej ze skargi Spółdzielni wniesionej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Urzędu Patentowego RP o oddaleniu jej wniosku o unieważnienie prawa ochronnego z rejestracji spornego znaku towarowego „Mixelko”. Urząd Patentowy RP w postępowaniu spornym związany jest także podstawą prawną wskazaną w tym wniosku, jednakże z zastrzeżeniem, że sformułowania „granice wniosku o unieważnienie i podstawa prawna wskazana przez wnioskodawcę” należy rozumieć w ten sposób, że chodzi tu o ścisły związek między wskazanymi podstawami faktycznymi żądania unieważnienia prawa ochronnego a podstawami prawnymi tego żądania, tj. że wskazane podstawy prawne muszą wynikać z podstaw faktycznych żądania. Nie ma zatem związku wskazaną podstawą prawną, jeżeli nie pozostaje ona w bezpośrednim związku z okolicznościami faktycznymi żądania. To samo odnosi się do postępowania przed wojewódzkim sądem administracyjnym na gruncie art. 134 § 1 p.p.s.a.

W skardze kasacyjnej od wyroku WSA w Warszawie jej autor wskazał, że zarzut naruszenia przez ten sąd art. 134 § 1 p.p.s.a. przez nierozpoznanie sprawy poza zarzutami i wskazaną podstawą prawną, tj. przez pominięcie ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jako kreującej prawa majątkowe na rzecz skarżącej, jest nie tylko niezasadny, ale polega na nieporozumieniu. NSA słusznie stwierdził, że Wojewódzki Sąd Administracyjny nie mógł naruszyć art. 134 § 1 p.p.s.a. przez pominięcie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, gdyż według art. 2 pwp. zwalczanie nieuczciwej konkurencji reguluje odrębna ustawa, a ponadto z art. 164 pwp. wynika, że przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie mogą stanowić bezpośredniej podstawy prawnej unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy. Dodał również, że sprawy z zakresu zwalczania nieuczciwej konkurencji nie należą do właściwości Urzędu Patentowego RP ani sądów administracyjnych, lecz należą do właściwości sądów powszechnych.

Problemem granic sprawy administracyjnej i sądowej w postępowaniu spornym wszczętym na podstawie sprzeciwu zajmował się NSA w wyroku z 21 stycznia

2014 r. NSA stwierdził, że w postępowaniu spornym przed Urzędem Patentowym RP o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy wszczętym wskutek złożonego sprzeciwu ma zastosowanie przepis art. 255 ust. 4 pwp., a zatem organ rozstrzyga sprawę w granicach wniesionego sprzeciwu i jest związany podstawą wskazaną przez wnoszącego sprzeciw, o której stanowi art. 246 ust. 2 pwp. Sprzeciw określa zakres sprawy administracyjnej – wyznacza jej granice – zarówno co do okoliczności faktycznych, jak i podstawy prawnej sprzeciwu, a w konsekwencji – stosownie do przepisów art. 1 i art. 134 § 1 p.p.s.a. – zakres wniesionego sprzeciwu wskazuje również granice sprawy sądownoadministracyjnej. Wojewódzki Sąd Administracyjny – stosownie do art. 134 § 1 p.p.s.a. – nie jest wprawdzie związany granicami skargi, ale jest związany granicami sprawy administracyjnej. Stosownie zaś do przepisów art. 61 i 63 § 2 k.p.a., które w postępowaniu spornym mają odpowiednie zastosowanie na mocy art. 256 ust. 1 pwp., granice sprawy administracyjnej wyznacza zgłoszone do organu administracji żądanie strony. Zakres żądania strony identyfikujący sprawę administracyjną, w tym przedmiot postępowania administracyjnego, a w konsekwencji także granice sprawy sądownoadministracyjnej wynikają z podstawy prawnej wskazanej przez wnoszącego sprzeciw w sprawie o unieważnienie prawa wyłącznego.

Zagadnieniem często podnoszonym przez pełnomocników stron w postępowaniu w sprawach o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy jest kwestia związania Urzędu Patentowego RP oraz sądów administracyjnych prawomocnymi orzeczeniami sądów powszechnych zapadłymi z reguły w sprawach z tytułu zwalczania czynów nieuczciwej konkurencji. NSA przyjmuje w orzecznictwie, że wyrok wydany przez sąd powszechny na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie wiąże Urzędu Patentowego RP w postępowaniu w przedmiocie unieważnienia praw wyłącznych na dobra własności przemysłowej. Ustalenia dokonane w takim wyroku mogą, co najwyżej, znaleźć jedynie posiłkowe zastosowanie w postępowaniu toczącym się na podstawie ustawy – Prawo własności przemysłowej, a zwłaszcza w trybie postępowania spornego, którego jednym z celów jest unieważnienie prawa. Natomiast istotne ustalenia faktyczne niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy i wydania decyzji Urząd Patentowy RP powinien dokonać samodzielnie, po przeprowadzeniu wszechstronnego postępowania dowodowego, zaś sąd administracyjny ma obowiązek skontrolować takie rozstrzygnięcie w przypadku jego zaskarżenia. Niezasadność podnoszonych przez pełnomocników stron zarzutów dotyczących braku związania orzeczeniami sądów powszechnych wynika z niezrozumienia różnicy między ochroną prawną udzielaną dobrom własności przemysłowej w postępowaniu cywilnym, w sytuacji kiedy do naruszenia już doszło i ochroną prawną niejako prewencyjną, realizowaną w postępowaniu przed Urzędem Patentowym RP, która ma zapobiec możliwości powstawania naruszeń poprzez odmowę udzielenia prawa lub unieważnienie wadliwie udzielonego pra-

wa. Ochrona w postępowaniu cywilnym, w zależności od pozycji naruszydciela, tj. od tego, czy naruszydciel posiada własne prawo wylądczne, a naruszenie realizowane jest poprzez użycie tego własnego dobra własności przemysłowej, czy też działa całkowicie bezprawnie, realizowana jest na podstawie przepisów u.z.n.k. lub na podstawie przepisów pwp. albo na podstawie obu tych ustaw. Sąd powszechny bada zatem, czy doszło do konkretnego naruszenia prawa, a więc zakres jego działania i wydane go rozstrzygnięcia jest z istoty rzeczy znacznie węższy niż Urzędu Patentowego RP, który bada zaskarżoną prawidłowość udzielenia prawa wylądcznego. Postępowania te nie pokrywają się ani nie zastępują, zatem rozstrzygnięcie sądu powszechnego oddalające powództwo o ustanowienie zakazu określonego działania nie przesądza o bezzasadności żądania unieważnienia, np. prawa ochronnego na znak towarowy.

NSA stwierdził w orzecznictwie – odnosząc się do zarzutu pominięcia dowodów w postaci wyroków sądów powszechnych w sprawach dotyczących ochrony przed nieuczciwą konkurencją – że nie mają one charakteru wiążącego dla sądu administracyjnego i organu w sprawie o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy i nie przesądzają, czy istnieją podstawy do unieważnienia prawa. Nie oznacza to jednak, by poglądy wyrażane w orzecznictwie sądów powszechnych w wyniku rozpoznawania spraw z zakresu nieuczciwej konkurencji nie miały znaczenia i nie wymagały rozważenia w postępowaniu o unieważnienie znaku towarowego, w szczególności gdy dotyczą znaku towarowego, którego dotyczy postępowanie o unieważnienie prawa.

Wnioski końcowe

Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że rola Urzędu Patentowego RP w postępowaniu spornym w przedmiocie unieważnienia praw wylądcznych do dóbr własności przemysłowej sprowadza się niejako do roli arbitra, orzekającego na podstawie przedkładanych mu dowodów. Urząd Patentowy RP nie ma więc obowiązku prowadzenia postępowania wyjaśniającego w zakresie, jaki jest przyjmowany i akceptowany w tradycyjnym postępowaniu administracyjnym, prowadzonym na podstawie przepisów k.p.a. Przesądza o tym przyjęte przez prawodawcę założenie, iż badanie sprawy w trybie spornym prowadzone być powinno głównie przy zaangażowaniu i inicjatywie stron, przedstawiających dowody na poparcie swoich twierdzeń, zaś ocena tych dowodów pozostawiona jest organowi.

Istotą postępowania spornego w przedmiocie unieważnienia praw wylądcznych do dóbr własności przemysłowej, w tym prawa ochronnego na znak towarowy, jest rozstrzygnięcie sporu, nie zaś autorytatywne rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach stron. Organ administracji publicznej zajmuje w tym postępowaniu pozycję zbliżoną do sądu. Ustawodawca w art. 255 ust. 4 pwp. zawarł ogólną zasadę postę-

powania spornego, która odróżnia to postępowanie od tego, dla którego wyłączną podstawą są przepisy k.p.a. Zasada ta statuuje związanie Urzędu Patentowego RP granicami wniosku i podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę. Pomędzy podmiotami postępowania spornego zachodzi swoisty stosunek procesowy, zbliżający to postępowanie do procesu cywilnego, nie zaś do postępowania administracyjnego.